

ANALYSE AF NORMENS BINDERKRAV TIL STÅENDE FORTANDING

Indledning

Teknologisk Institut har for **Dansk Byggeri, Carsten Pedersen** udført disse prøvninger. Formålet med prøvningerne var at analysere nødvendigheden af normens binderkrav til stående fortanding og eventuelt angive forslag til en revideret tekst.

Normtekst

Normteksten er angivet i DS/INF 167 under afsnit A4, hvor følgende tekst er angivet: ”For bygninger med højde indtil 8,5 m tillades stående fortanding dog uden nærmere eftervisning, når der anbringes en ϕ 4 mm trådbinder i hvert tredje skifte i fortandingsfugen.”

Materialer

Til forsøgene anvendtes følgende materialer:

Tabel 1. Materialer til forsøgene

Materialer	Type	Bemærkninger
Mørtel	KC 60/40/850 vådmørtel	Forsøg med en svag mørtel er konservativ, da en stærk mørtel vil give en kraftig vedhæftning, der modsvarer binderens effekt, som således ikke bliver ”synlig”
Teglsten	Type sten C. Minutsugning: 3,4 kg/m ²	Relevant at anvende en stærkt sugende sten i kombination med en vådmørtel
Bindere	Ø4 RF Z bindere. L = 180 mm	Større andel fri længde end indmuret i den stående fortanding

Udførelse af prøvelegemer, lagring og prøvning

Primære forsøg

De primære forsøg til bestemmelse af styrken for de efterfølgende beskrevne belastningstyper er ikke udført efter nogen standard, da problemstillingen er for speciel til, at der er udviklet en standard for disse styrkeparametre.

Alle belastningstyper afprøves med 3 typer samlinger:

Type A: Stående fortanding med bindere. Her er indlagt bindere i hver fuge, da det vurderedes, at usikkerheden ved indlæggelse af binder i ”kun” hver 3. fuge vil blive for stor, hvorved en eventuel forskel mellem samlingen med bindere og samlingen uden bindere kunne risikere at blive marginal.

Type B: Stående fortanding uden bindere. Det vil sige opmuret på samme måde som type A, blot er der ikke bindere i samlingen. I type A og B komprimeres mørtlen udefra med fugeske som i praksis.

Type C: Opmuret i ét. Dvs i princippet som liggende fortanding.

Alle forsøgslegemer blev udført med en mørtelfuge i bund, således at hvert prøvelegeme havde 4 skifter bestående af 4 fuger og 4 sten.

Alle forsøgslegemer blev opmuret som et H, svarende til en dobbeltsamling mellem bagmur og skillevæg.

Opmuringen blev generelt foretaget med ”slåede studser”.

Tiden mellem opmuring af vægdele og den stående fortanding for væg A og B var 6-7 dage.

Efter opmuring henstod prøvelegemerne i laboratoriemiljø inden prøvning. Tiden mellem opmuring og prøvning var cirka 28 døgn.

Samlingerne blev udsat for påvirkninger svarende til, primært:

- Forskydning   Benævnt Q
- Moment   Benævnt M
- Trækraft   Benævnt N

Herved kan kapaciteten af type A, B og C vurderes.

Med disse påvirkninger vurderes, at samlingerne bliver testet for de væsentligste kræfter som optræder i sædvanligt byggeri og dermed repræsenterer forsøgene de faktiske påvirkninger.

Fotografisk dokumentation for opmuring og forsøg ses i bilag 1.

Forsøgsopstilling og -planlægning ses i bilag 2.

Sekundære forsøg

- Prøvning til orienterende bestemmelse af bøjningstrækstyrken (f_{xk1}) blev udført i henhold til den relevante standard EN 1052-5. Resultater ses i bilag 3.
- Prøvning for mørtlens trykstyrke blev udført efter EN 1052-11. Resultater ses i bilag 4.
- Prøvning til bestemmelse af den initiale forskydningsstyrke (f_{vk0}) blev udført i henhold til den relevante standard EN 1052-3. Resultater ses i bilag 5.

Analyse af forsøg

Primære forsøg

Resultater og afrapportering fra forsøgene ses i bilag 6. Brudværdierne er angivet i nedenstående tabel.

Tabel 2. Brudværdier (kN)

Forsøg	A Stående fortanding med bindere	B Stående fortanding uden bindere	C Liggende fortanding
Q	18,6	13,3	14,2
M	1,08	1,06	1,03
N	2,94	2,69	2,01

I efterfølgende tabel er brudværdierne relateret til den liggende fortanding, som er det ubrudte murværk

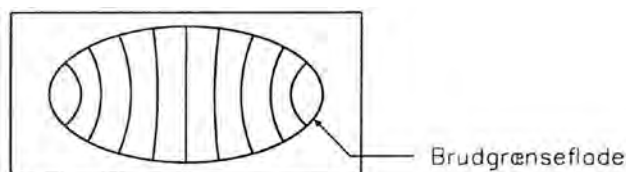
Tabel 3. Relative brudværdier

Forsøg	A Stående fortanding med bindere	B Stående fortanding uden bindere	C Liggende fortanding
Q	1,31	0,94	1,00
M	1,05	1,03	1,00
N	1,46	1,34	1,00
Middel	1,27	1,10	1,00

Ud fra de aktuelle brudværdier konkluderes, at den liggende fortanding generelt er den svageste, mens den stående fortanding uden bindere er "lidt" stærkere, mens den stående fortanding med bindere er "noget" stærkere. (Bemærk i de aktuelle forsøg er der bindere i hver fuge).

Dette forhold blev også generelt observeret under forsøgene, hvilket fx kan ses på foto 23 ift. foto 22 og 21, hvor M-forsøgene viste stærkere tværsnit, såfremt dette var udført med stående fortanding.

Det er endvidere i overensstemmelse med Teknologisk Instituts erfaring, at efterfugede tværsnit, hvor der fuges og komprimeres med fugejern, er stærkere end sædvanligt opmuret murværk. Dette skyldes, at styrken i murværk hovedsagelig forekommer i den del af tværsnittet/mørtelfugen, som er komprimeret. I sædvanligt "opmuret murværk"/"liggende fortanding" er det komprimerede areal et ellipseformet område omkring midten af stenen, som det ses på efterfølgende figur.

Figur 1. Fra Tegl 24. Angivelse af område med komprimering/stor vedhæftning

Når mørtelfugen fyldes fra siderne og komprimeres herfra, bliver hele tværsnittet komprimeret, og selv om dette enkelte steder er af en dårligere kvalitet, er fugen samlet set bedre.

For Q-forsøgene er styrken af den stående fortanding svagt mindre end den liggende fortanding, hvilket dog tilskrives almindelig usikkerhed.

Konklusionen for de primære forsøg er således:

Brudværdierne er overordnet set ret ens og derfor vurderes det rimeligt at fjerne teksten i DS/INF 167 (den aktuelle tekst er beskrevet ovenstående afsnit "Normtekst").

Sekundære forsøg

Gennem de sekundære forsøg kan murværkets styrkeparametre bestemmes:

Tabel 4. Styrkeparametre for de murede prøvelegemer

Styrkeparameter	Benævnelse	Symboler	Værdi	Reference
Forskydningsstyrke	Karakteristisk	f_{vk0}	0,119 MPa	Bilag 5
	Middel	f_{v0}	0,149 MPa	Bilag 5
Bøjningstrækstyrke om liggefuge	Karakteristisk	f_{xk1}	0,113 MPa	Bilag 3
	Middel	f_{x1}	0,155 MPa	Bilag 3
Stentrykstyrke (Typesten)	Normaliseret	f_b	42 MPa	Tidligere målt
Bøjningstrækstyrke om studsfuge	Karakteristisk	f_{xk2}	0,516 MPa	DS/Inf 167, tabel 4d
	Middel	f_{x2}	0,774	Forøget faktor 1,5 iht. EN 1052-2

De beregnede brudværdier (fra de målte styrkeparametre) fås til:

Forskydning (Q):

$$\text{Middelværdi: } 2 \times 108 \times 267 \times 0,149 / 1000 = 8,59 \text{ kN}$$

$$\text{Karakteristisk: } 2 \times 108 \times 267 \times 0,119 / 1000 = 6,86 \text{ kN}$$

$$\text{Regningsmæssig: } 6,86 / 1,7 = 4,04 \text{ kN}$$

Moment (M)

$$\text{Momentarmen bestemmes til: } [(228 \times 2 + 12) / 2] - 25 = 209 \text{ mm}$$

$$\text{Middelværdi: } (1/6) \times 227 \times 108^2 \times 0,774 / (209 \times 1000) = 1,63 \text{ kN}$$

$$\text{Karakteristisk: } (1/6) \times 227 \times 108^2 \times 0,516 / (209 \times 1000) = 1,09 \text{ kN}$$

$$\text{Regningsmæssig: } 1,09 / 1,7 = 0,64 \text{ kN}$$

Beregnete værdier for træk (N) er angivet i bilag 7.

De beregnede værdier sammenlignes med de målte værdier:

Tabel 5. Brudværdier (kN)

For-søg Type	A	B	C	Beregne værdier pba. målte styrkeparametre		
	Stående fortanding med bindere	Stående fortanding uden bindere	Liggende fortanding	Middel	Karak- teristisk	Regnings- mæssig
Q	18,6	13,3	14,2	8,59	6,86	4,04
M	1,08	1,06	1,03	1,63	1,09	0,64
N	2,94	2,69	2,01	3,86	2,93	1,71

I efterfølgende tabel er værdierne relateret til de regningsmæssige værdier:

Tabel 6. Relative brudværdier

For-søg Type	A	B	C	Beregne værdier pba. målte styrkeparametre		
	Stående fortanding med bindere	Stående fortanding uden bindere	Liggende fortanding	Middel	Karak- teristisk	Regnings- mæssig
Q	4,60	3,29	3,51	2,13	1,70	1,00
M	1,69	1,66	1,61	2,55	1,70	1,00
N	1,72	1,57	1,18	2,26	1,71	1,00

Det ses, at for forskydningen (Q) overstiger de ved tests fundne værdier langt de regningsmæssige. Ved de 2 andre typer brud (M og N) er sikkerheden knap så stor, dog giver den stående fortanding størst sikkerhed.

Ovenstående beregninger supplerer den tidligere konklusion.

Samlet konklusion

Det konkluderes at:

Brudværdierne overordnet set er ret ens og at sikkerheden for den stående fortanding uden bindere er tilstrækkelig, når der sammenlignes med den liggende fortanding og beregninger, og derfor vurderes det rimeligt at fjerne teksten i DS/INF 167 omkring bindere i stående fortanding.

Udførelsespraksis

Udførelsespraksis omkring stående fortandinger vurderes at kunne forbedres markant såfremt Dansk Byggeri informerer sine medlemmer om, at stående fortandinger skal udføres som en "han-udgave" og ikke som en "hun-udgave". Denne praksis er blevet udbredt, men giver meget dårlig sammenhæng mellem vægfelterne, da stenen i tværvæggen blot stoppes ind i huller i den færdigopmurede bagmur. I tilfælde, hvor hullerne sidder forskudt, giver de forskellige anvendte løsninger næppe nogen sammenhæng overhovedet.

Resultatet af undersøgelsen inklusive vurderinger, analyser og udbedringsforslag må kun gengives i sin helhed, og er kun gældende for nærværende sag og må ikke anvendes på andre sager.

I uddrag kun efter skriftlig tilladelse fra Teknologisk Institut.

Aarhus, den 18. december 2013
Teknologisk Institut, Murværk

Poul Christiansen

/

Arash Ehtesham

Dir. tlf.: 72 20 38 20
E-mail: poul.christiansen@teknologisk.dk

Dir. tlf.: 72 20 14 81
E-mail: areh@teknologisk.dk

Opmuring

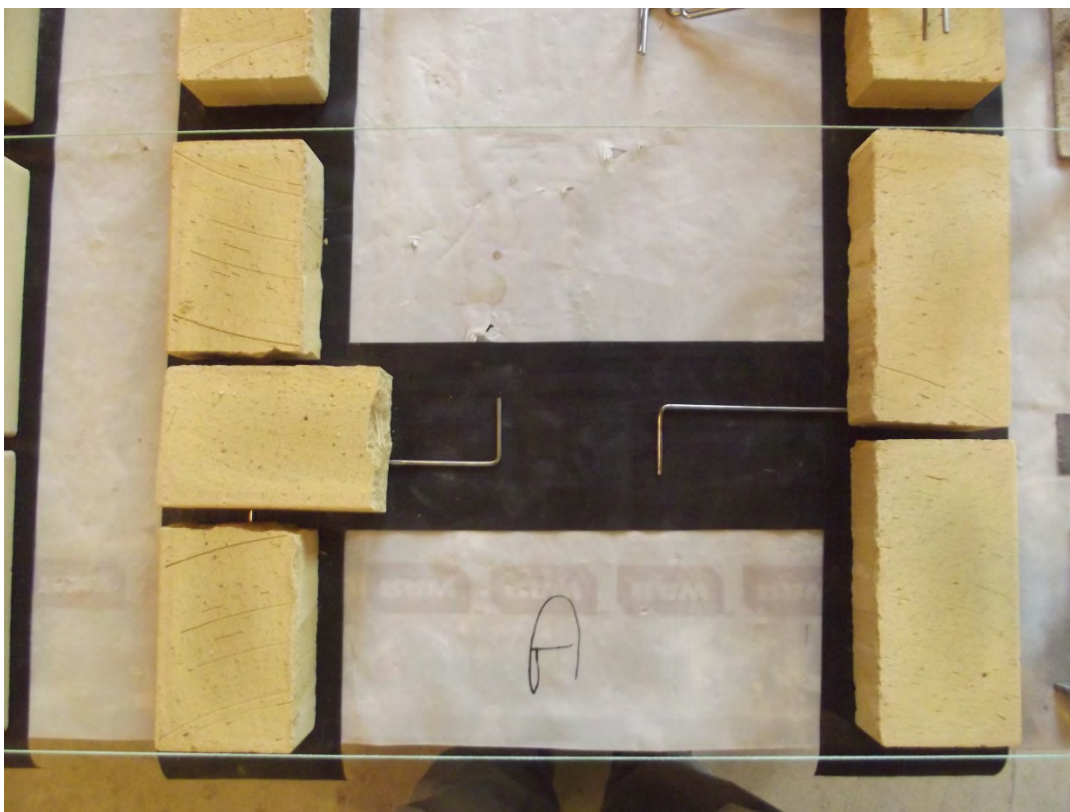

Foto 1. Start prøvelegeme A

Foto 2. Start prøvelegeme B

Foto 3. Start prøvelegeme C

Foto 4. Prøvelegeme A. Stående fortanding m. bindere. Afventer videre opmuring

Foto 5. Prøvelegeme B. Stående fortanding u. bindere. Afventer videre opmuring

Foto 6. Prøvelegeme C. Liggende fortanding. Prøvelegemer færdiggjort

Foto 7. Prøvelegeme A. Stående fortanding m. bindere. Opmuring fortsættes efter ca. 1 uge

Foto 8. Prøvelegeme A. Stående fortanding m. bindere. Opmuring kompliceres lidt af at der skal mures „under binder“

Foto 9. Prøvelegeme A. Stående fortanding m. bindere. Fugeske anvendes ved stående fortanding

Foto 10. Prøvelegeme A. Stående fortanding m. bindere. Opmuring fortsættes

Foto 11. Prøvelegeme A. Stående fortanding m. bindere. Fugeske anvendes ved stående fortanding

Foto 12. Prøvelegeme B. Stående fortanding u. bindere. Opmuring fortsættes efter ca. 1 uge. Fugeske anvendes ved stående fortanding

Foto 13. Prøvelegeme B. Stående fortanding u. bindere. Opmuring fortsættes efter ca. 1 uge. Fugeske anvendes ved stående fortanding

Foto 14. Prøvelegeme B. Stående fortanding u. bindere. Øverste skifte. Opmuring afsluttes

Forsøg

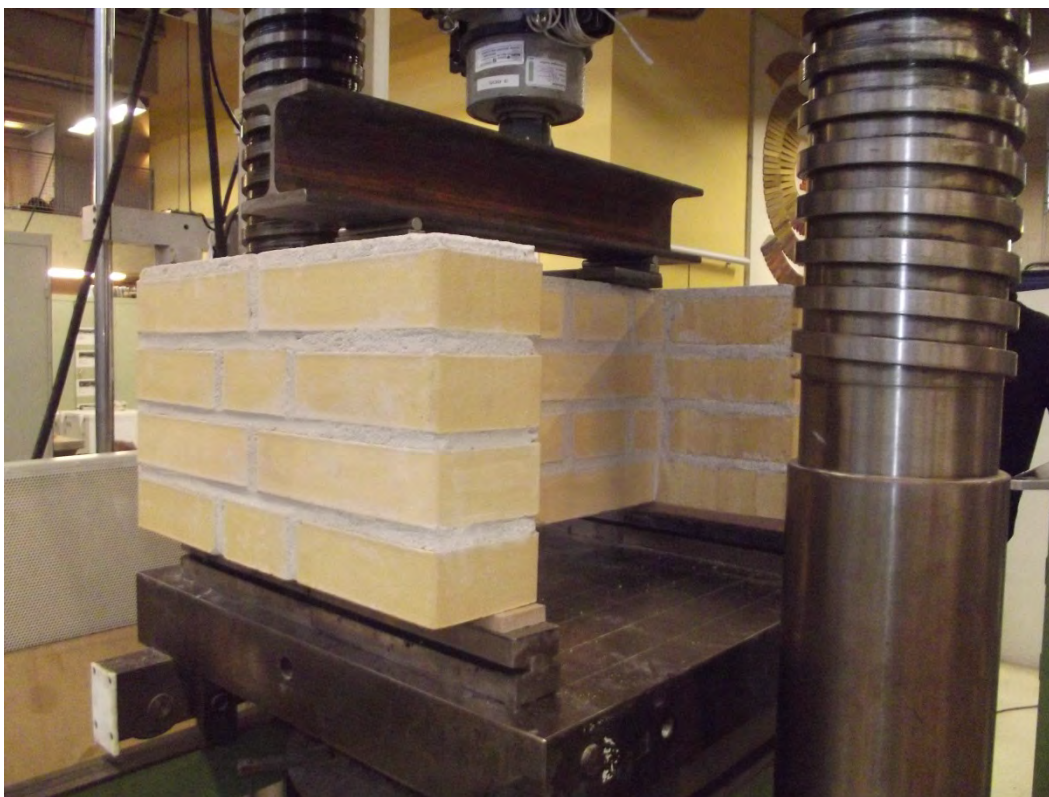

Foto 15. Forsøg Q. Opstilling

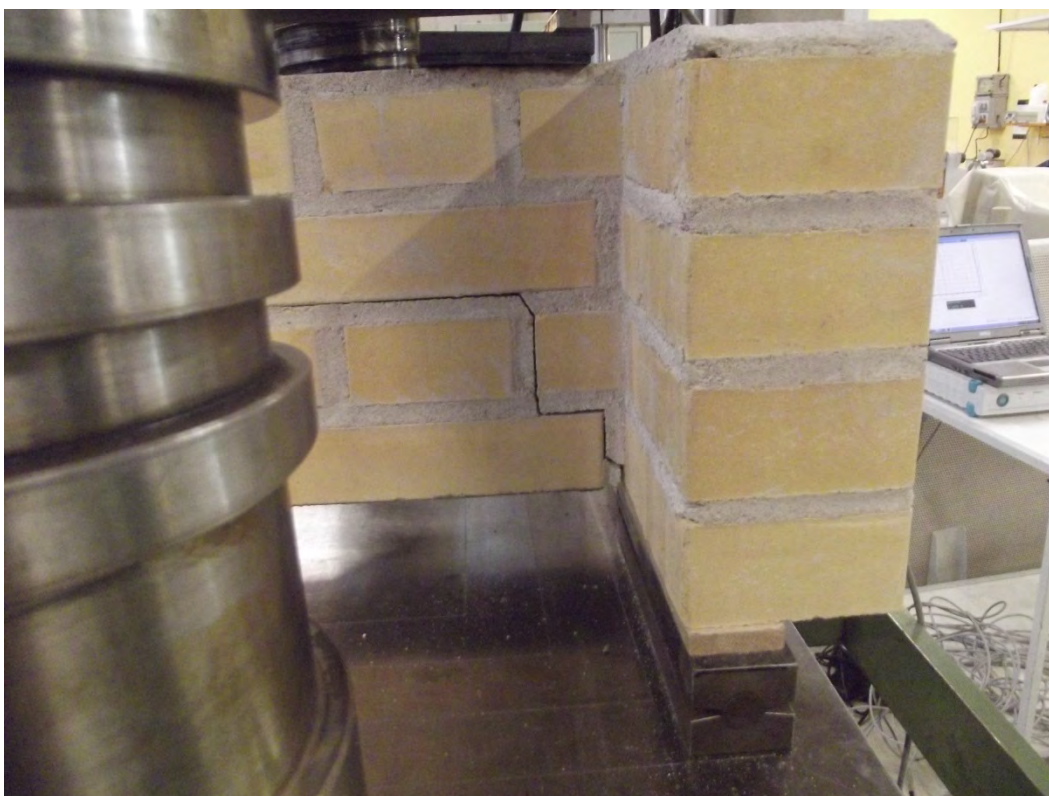

Foto 16. Forsøg Q. Alle brud former var stort identisk, startende i studsfuge mod tværvæg og krav-lende opad

Foto 17. Forsøg Q. Alle brudformer var stort identiske, startende i studsfuge mod tværvæg og krav-lende opad

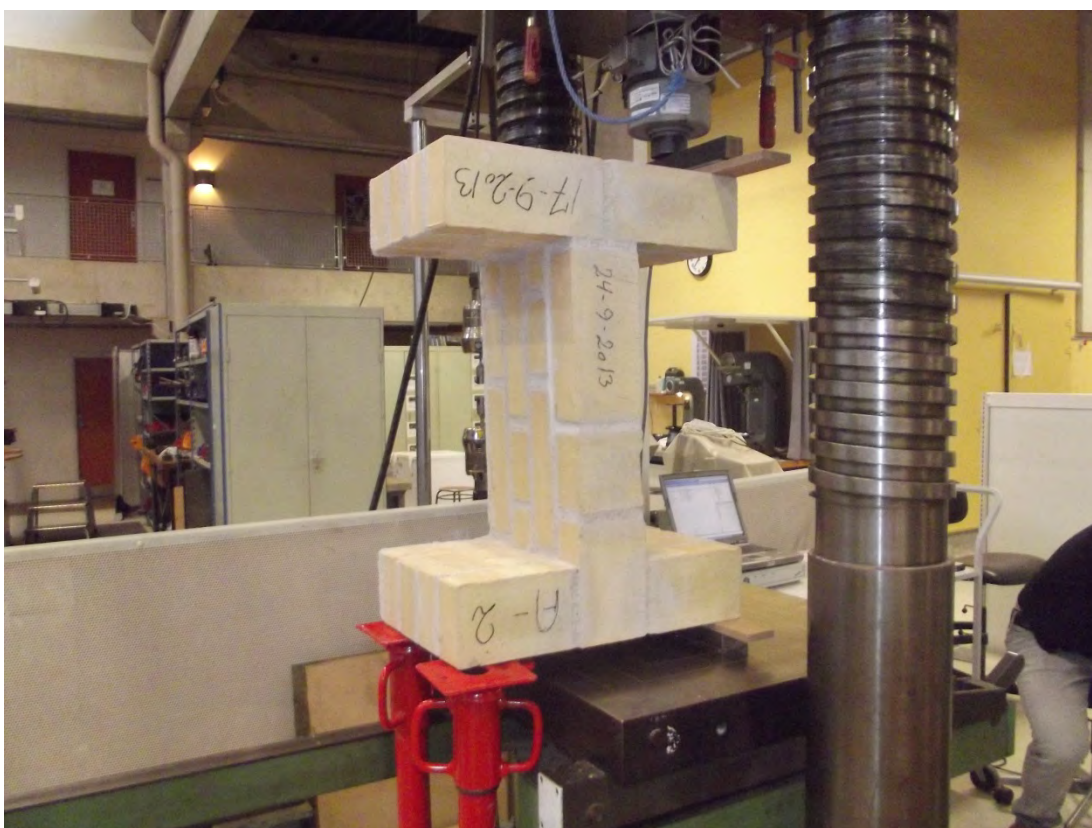

Foto 18. Forsøg M. Opstilling

Foto 19. Forsøg M. Opstilling i top

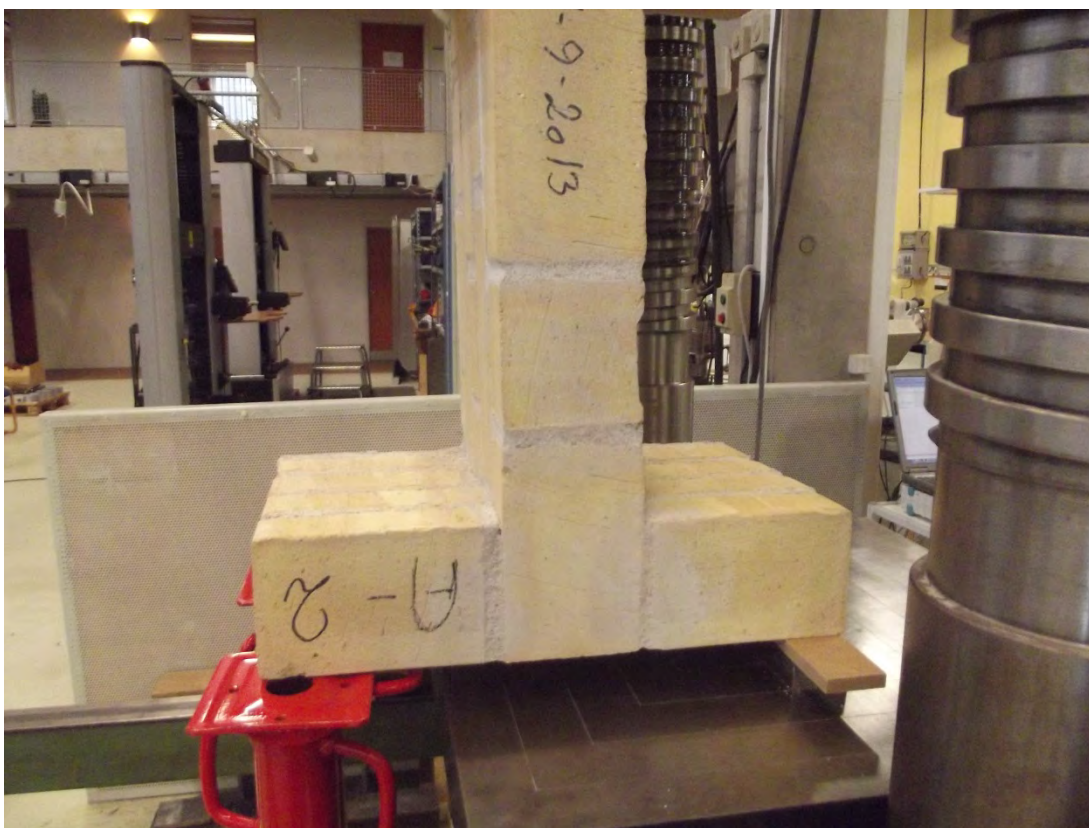

Foto 20. Forsøg M. Opstilling i bund

Foto 21. Brud M (A2). Brud uden for den stående fortanding

Foto 22. Brud M (B2). Brud uden for den stående fortanding

Foto 23. Brud M (C2). Brud i væg med liggende fortanding. Det ses, at bruddet sniger sig hen i området mod bagvæggen

Foto 24. Forsøg N. Lidt svært at se selve prøvelegemet

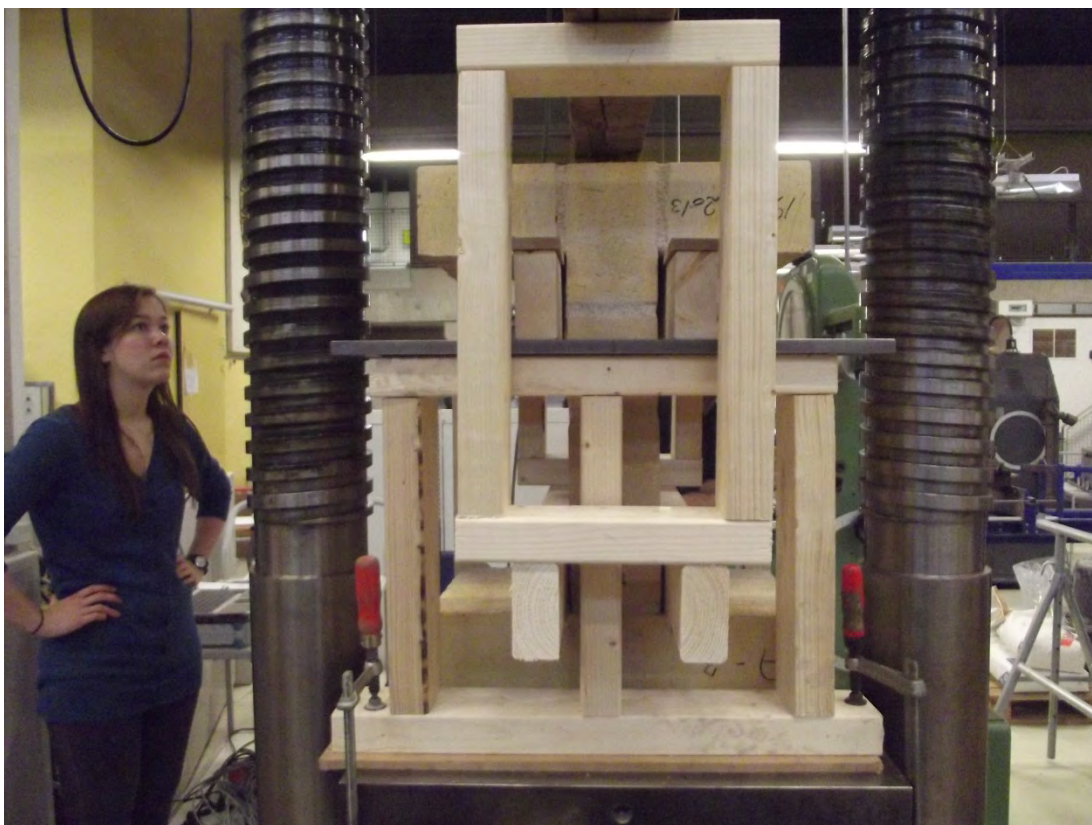

Foto 25. Forsøg N. Opstilling set fra siden. Vægfelt udsat for ren træk

Foto 26. Brud N (A3). I område uden for den stående fortanding

Foto 27. Brud N (B3): Kombineret i område i og udenfor den stående fortanding

Foto 28. Brud N (C3): I større område

2013-08-28
0308/514149
pdc/sol
Analyse af normkrav vedr. bindere pr. 3. skifte

TEKNOLOGISK
INSTITUT

Teknologiparken
Kongsvang Allé 29
8000 Aarhus C
72 20 20 00
info@teknologisk.dk
www.teknologisk.dk

Forsøgsopstilling og -planlægning

Mørtel: Der anvendes KC60/40/850-vådmørtel

Begrundelse: Den undersøgte problemstilling er kun relevant for nybyggeri, og den svageste mørtel, der anvendes her, er normalt KC 60/40/850-våd. Forsøg med den svageste mørtel vil være konservativ, da en stærk mørtel vil give en vedhæftning der modsvarer binderens effekt.

Sten: Der anvendes en typesten som er stærkt sugende.

Begrundelse: Denne sten vil modsvare den aktuelle mørtel.

Bindere: Indlægges i hvert skifte som vist på figur 1.

Ø4 rustfast, 4 mm. Længde 180 mm (minimum 168 mm, hvor afstanden af bindere i den fri del er lig længden af den indmurede del).

Der indlægges tillige bindere i den 1. fuge (nederste) således, at antallet af bindere svarer til antallet af skifter. 1. fuge udføres på folie som fjernes efter hærkning. Folien behandles med formolie.

Begrundelse: Reglen i normen siger bindere pr. 3. skifte. Pga. stor usikkerhed i forsøg med murværk, søges denne usikkerhed reduceret ved anvendelse af bindere i hvert skifte således, at effekten af de indmurede bindere bliver tydeligere. Forholdene for bindere i hvert 3. skifte kan efterfølgende bestemmes ved konservativ interpolation.

Såfremt der i forsøgene (kun) anvendes bindere pr. 3. skifte bliver risikoen for stor for at brudværdierne for prøvelegemer med de indmurede bindere bliver lavere end brudværdier for prøvelegemer uden bindere, pga. forsøgsusikkerheden, hvorved forsøgsresultaterne ikke kan anvendes.

Ved beregning af reduktionen af styrkeforøgelsen fra bindere i hvert skifte til bindere i hvert 3. skifte tages skønsomt hensyn til det svagt afvigende lineære forløb stammende fra ændringer i vinklen på de indgående trykstringere, mindre værdi for h_i , etc.

Prøvelegemer:

Der udføres et antal 4 skiftes H-tværsnit:

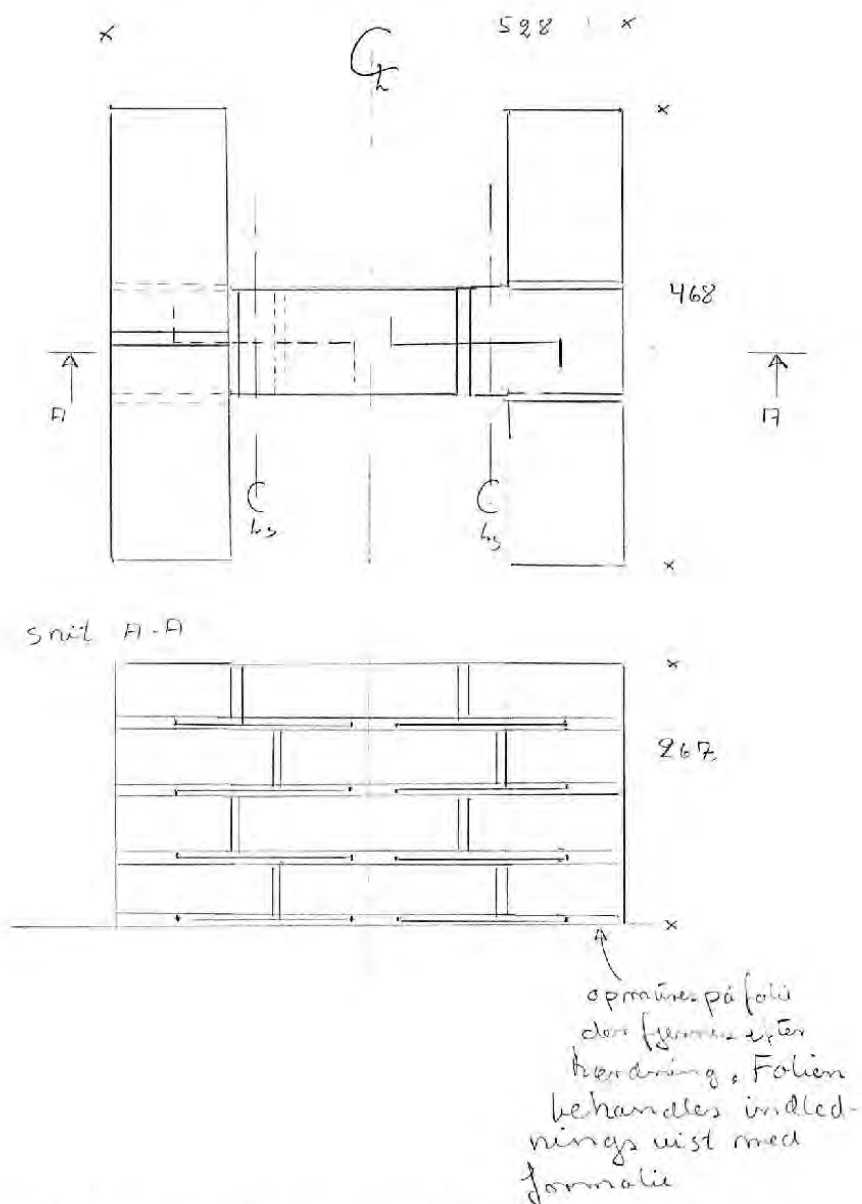
Type A – 4 med stående fortanding **med** bindere som vist på efterfølgende figur

Type B – 4 med stående fortanding **uden** bindere som vist på efterfølgende figur

Type C – 4 opmuret uden fortanding.

Der opmures således i alt 12 prøvelegemer:

2013-08-28
514149
Analyse af normkrav vedr. bindere pr. 3. skifte

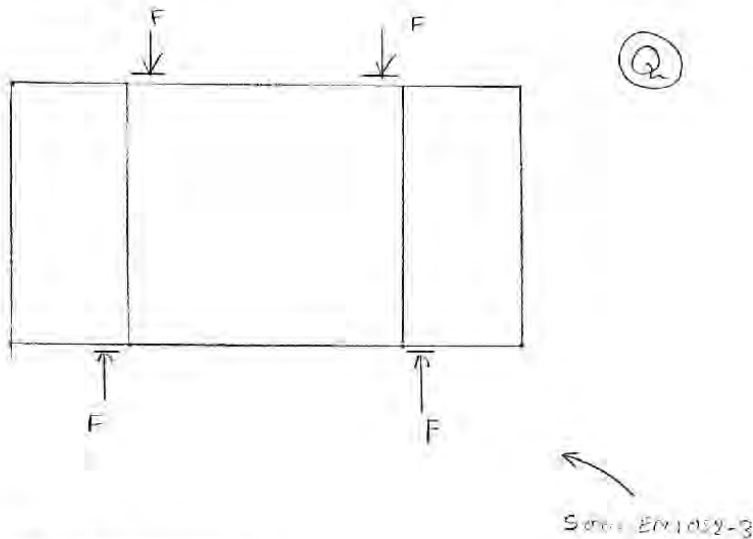
Figur 1. Provelegemer med fortanding og bindere (de øvrige provelegemer er ikke vist)

Et 1/4-stens forbandt skønnes mest svagt og dermed mest kritisk mht analysen. Dette forbandt er i øvrigt også det mest anvendte.

2013-08-28
514149
Analyse af normkrav vedr. bindere pr. 3. skifte

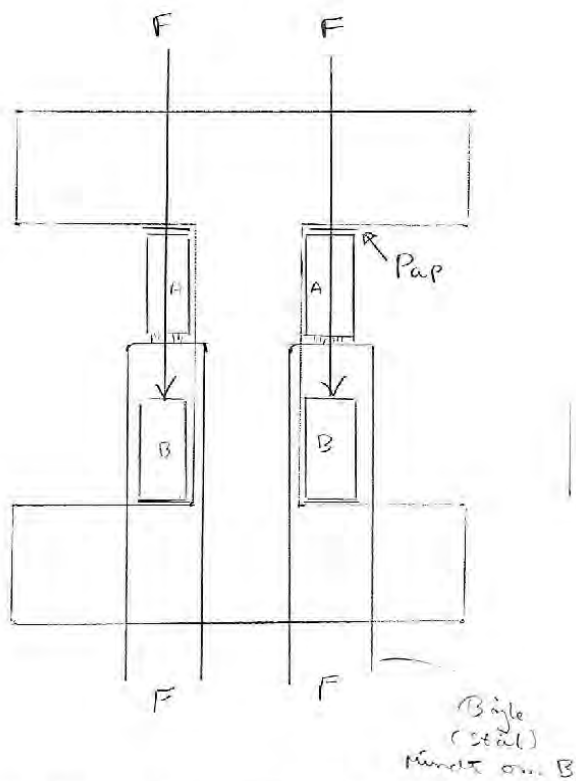
Forsøg

1. 3 til Forskydnings-prøvning (m/u) bindere/stående fortanding + uden fortanding (Simulere skivevirkning med forskydningsoverførsel).
2. 3 til Træk-prøvning (m/u) bindere/stående fortanding + uden fortanding (Simulere vindsug på facade medførende reaktion i tværvæg).
3. 3 til Moment-prøvning (m/u) bindere/stående fortanding + uden fortanding (Simulere vindsug på facade medførende reaktion i tværvæg).
4. Endvidere opmures 10 triple-sten til forskydningstest iht EN 1052-3 (f_{vk0}).
5. Endvidere opmures 10 nødder til bøjningsprøvning iht EN 1052-2 (f_{sk1}).
6. Mørtelprøvning af mørtelblanding (f_m).
7. Bestemmelse af (f_b) eventuelt via deklaration eller producent.

Figur 2. Forskydningstest (Q)

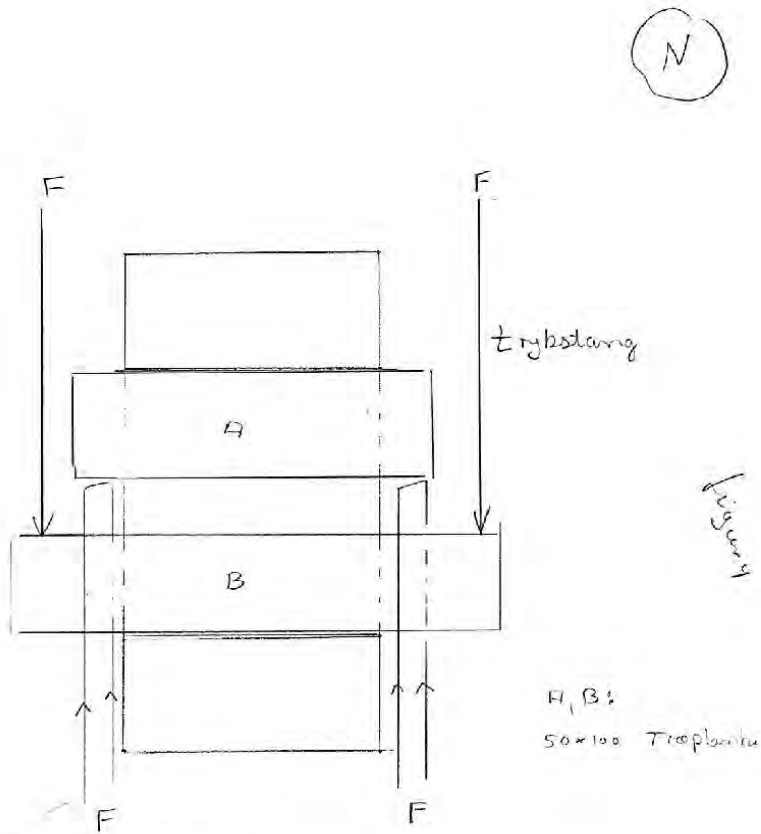
2013-08-28
514149
Analyse af normkrav vedr. bindere pr. 3. skifte

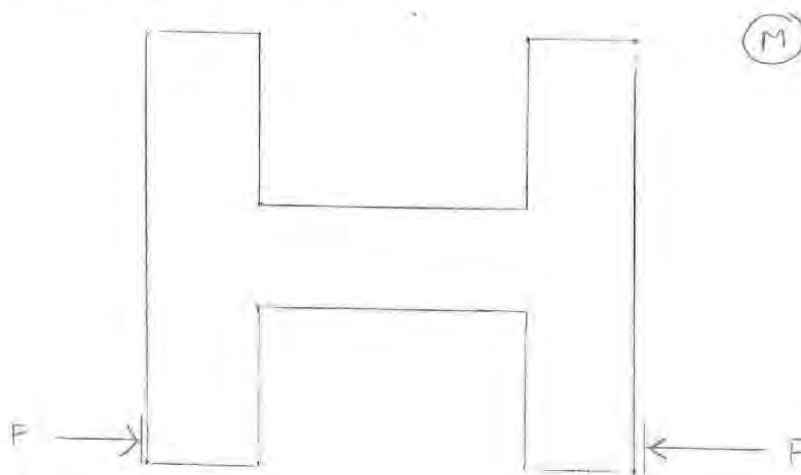
Figur 3. Træktest. I skillevæggens plan (N)

2013-08-28
514149
Analyse af normkrav vedr. bindere pr. 3. skifte

Figur 4. Træktest. Set vinkelret herpå (N)

Figur 5. Momenttest (M)

2013-08-28
514149
Analyse af normkrav vedr. bindere pr. 3. skifte

TEKNOLOGISK
INSTITUT

Alle vægge prøves til brud og værdier sammenlignes og analyseres ift. de normalt optrædende kræfter.

Aarhus, den 28. august 2013
Teknologisk Institut, Murværk

Poul Christiansen

Dir. tlf.: 72 20 38 20
E-mail: pdc@teknologisk.dk

TEKNOLOGISK
INSTITUT

Intern rapport

Ordre nr. 514149
Side 1 af 1
Bilag 0
Initialer AREH/JRA

Teknologiparken
Kongsvang Allé 29
8000 Aarhus C
72 20 20 00
info@teknologisk.dk
www.teknologisk.dk

Prøvningsrapport

Prøveemne: 6 nødder af gule type C sten. Mørtel KC60/40/850 vådmørtel.

Periode: Prøvningen blev gennemført 2013-10-16.

Resultater: Resultaterne fremgår af efterfølgende tabel.

Prøve Nr	Resultat [kg]	M/W [MPa]	N/F [MPa]	Fugestyrke [MPa]	Brud i % sten/skilleflade/mørtel
1	4,5	0,147	0,005	0,142	/ 40 / 60
2	4,1	0,138	0,005	0,133	/ 20 / 80
3	5,7	0,174	0,006	0,168	/ 20 / 80
4	5,8	0,176	0,006	0,170	/ 20 / 80
5	5,4	0,167	0,006	0,161	/ 30 / 70
6	5,1	0,160	0,006	0,155	/ 20 / 80
Middel	5,10			0,155	
Stand.afv.	0,68			0,015	
Dekl værdi				0,113 MPa	

Vilkår: Prøvningen gælder kun for det prøvede materiale. Prøvningsrapporten må kun gengives i uddrag, hvis laboratoriet har godkendt uddraget.

2013-12-18, Teknologisk Institut, Murværk, Aarhus

Arash Ehtesham
Civilingeniør

Direkte tlf.: +45 7220 1481
E-mail: AREH@teknologisk.dk

Jørn Rasmussen
Murer

Direkte tlf.: +45 7220 3840
E-mail: JRA@teknologisk.dk

Prøvningsrapport - Nøddeknækkerprøve

TEKNOLOGISK
INSTITUT

Intern rapport

Ordre nr. 514149
Side 1 af 1
Bilag 0
Initialer AREH/JRA

Teknologiparken
Kongsvang Allé 29
8000 Aarhus C
72 20 20 00
info@teknologisk.dk
www.teknologisk.dk

Prøvningsrapport

Proveemne: Mortel KC60/40/850, 28 døgns hærdning

Periode: Prøvningen blev gennemført 2013-10-16.

Metode: DS-EN 1015-11

Resultater: Resultaterne fremgår af efterfølgende tabel.
Ved forsøgene anvendtes en belastningshastighed på 0,5mm/min.

Densitet

Emne	Masse (g)	l (mm)	b (mm)	h (mm)	Densitet (kg/m ³)
1	421,9	159,4	38,6	40,0	1716
2	420,8	159,1	38,5	39,9	1722
3	422,4	159,2	37,5	40,0	1770
Middel					1736

Bøjningstrækprøve

Emne	Brudlast (kN)	b (mm)	h (mm)	Styrke (MPa)
1	0,07	38,6	40,0	0,18
2	0,07	38,5	39,9	0,17
3	0,07	37,5	40,0	0,18
Middel				0,18

Trykprøve

Emne	Brudlast (kN)	b (mm)	Styrke (MPa)
1a	0,56	38,2	0,37
1b	0,60	38,2	0,39
2a	0,59	38,4	0,39
2b	0,58	38,5	0,38
3a	0,54	38,8	0,35
3b	0,61	38,6	0,40
Middel			0,38

Vilkår: Prøvningen gælder kun for det prøvede materiale. Prøvningsrapporten må kun gengives i uddrag, hvis laboratoriet har godkendt uddraget.

2013-12-18, Teknologisk Institut, Murværk, Aarhus

Arash Ehtesham
Civilingeniør

Direkte tlf.: +45 7220 1481
E-mail: AREH@teknologisk.dk

Jørn Rasmussen
Murer

Direkte tlf.: +45 7220 3840
E-mail: JRA@teknologisk.dk

Prøvningsrapport -Mortelprøvning, 28døgn

TEKNOLOGISK
INSTITUT

Intern rapport

Ordre nr. 514149
Side 1 af 1
Bilag 0
Initialer AREH/JRA

Teknologiparken
Kongsvang Allé 29
8000 Aarhus C
72 20 20 00
info@teknologisk.dk
www.teknologisk.dk

Prøvningsrapport

Proveemne: 6 triplesten af gule type C sten. Mortel KC60/40/850 vådmørtel.

Periode: Prøvningen blev gennemført 2013-10-17.

Metode: DS-EN 1052-3 Bestemmelse af begyndelsesforskydningsstyrke.

Resultater: Resultaterne fremgår af efterfølgende tabel.
Prøvemaskine: Amsler 60t – med lastområde på 6 tons.
Belastningshastighed på ca. 250kg/min.

Proveemne	Brudlast [kg]
1	920
2	660
3	880
4	600
5	740
6	680
Middelværdi	747

$$f_{v0} = \left(\frac{9,81 \times 747}{108 \times 228 \times 2} \right)$$
$$= 0,1488 \text{ MPa}$$

$$f_{vk0} = 0,8 \times f_{v0}$$
$$= 0,119 \text{ MPa}$$

Vilkår: Prøvningen gælder kun for det prøvede materiale. Prøvningsrapporten må kun gengives i uddrag, hvis laboratoriet har godkendt uddraget.

2013-12-18, Teknologisk Institut, Murværk, Aarhus

Arash Ehtesham
Civilingeniør

Direkte tlf.: +45 7220 1481
E-mail: AREH@teknologisk.dk

Jørn Rasmussen
Murer

Direkte tlf.: +45 7220 3840
E-mail: JRA@teknologisk.dk

Prøvningsrapport - forskydningsstet iht. 1052-3

TEKNOLOGISK
INSTITUT

Intern Rapport

Ordre nr. 0308/514149
Side 1 af 3
Bilag 1
Initialer AREH

Teknologiparken
Kongsvang Allé 29
8000 Aarhus C
72 20 20 00
info@teknologisk.dk
www.teknologisk.dk

Prøvningsrapport

- Prøveemne: 12 murede prøvelegemer hvoraf 10 blev anvendt ved forsøg.
- Beskrivelse: Fremstillingsdatoerne for prøvelegemerne fremgår af bilag 1. Der blev fremstillet i alt 3 typer prøvelegemer:
- A. Stående fortanding med bindere.
  - B. Stående fortanding uden bindere.
  - C. Opmuret uden fortanding.
- Metode: Hver type prøvelegeme blev prøvet ved forskydning-, moment- og trækprøvning.
- Periode: Prøvningerne blev gennemført i perioden 2013-11-14 til 2013-12-04. Se bilag 1 for eksakte datoer.
- Resultater: Resultaterne fremgår af side 3.
- Opbevaring: Resterne fra forskydningsforsøgene er bortskaffet, da disse er faldet helt fra hinanden. Resten af prøvelegemerne opbevares på en palle og gemmes i 2 måneder.
- Vilkår: Prøvningen gælder kun for det prøvede materiale. Prøvningsrapporten må kun gengives i uddrag, hvis laboratoriet har godkendt uddraget.

2013-12-06, Teknologisk Institut, Murværk, Aarhus

Arash Ehtesham
Civilingeniør

Direkte tlf.: +45 7220 1481
E-mail: AREH@teknologisk.dk

514149 Prøvningsrapport - Stående fortanding

2013-12-06
0308/514149

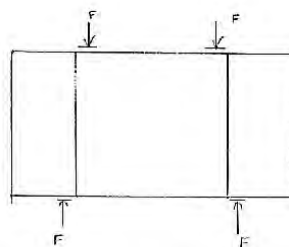
Prøvningernes udførelse

Prøvemaskine: Amsler 500 ton/50 ton.
Lastcelle: C2 10ton, $\pm 0,2$ % usikkerhed.
Belastningshastigheder: Forskydning – 200kg/min. Moment og træk – 100kg/min.

Forskydningsprøvning

Billede 1. Forsøgsopstilling til forskydningsprøvning

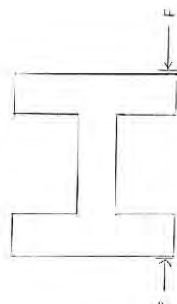

Figur 1. Principskitse – forskydning

Momentprøvning

Billede 2. Forsøgsopstilling til momentprøvning

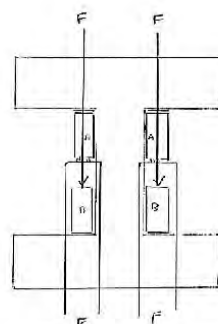

Figur 2. Principskitse – moment

Trækprøvning

Billede 3. Forsøgsopstilling til trækprøvning

Figur 3. Principskitse – træk

2013-12-06
0308/514149

TEKNOLOGISK
INSTITUT

Prøvningsresultater

Tabel 1. Brudlastværdier ved forskydning-, moment- og trækprøvning.

Prøvelegeme	Prøvningstype	Brudlast [kN]
A1	Forskydning	18,6
B1	Forskydning	13,3
C1*	Forskydning	-
C4	Forskydning	14,2
A2	Moment	1,08
B2	Moment	1,06
C2	Moment	1,03
A3	Træk	2,94
B3	Træk	2,69
C3	Træk	2,01
A4	-	-
B4	-	-

* Dette forsøg mislykkedes idet et momentbrud indtræf fremfor et forskydningsbrud. Efter dette forsøg blev der fastgjort et trækbånd af stål i undersiden af kroppen på de prøvelegemer, som skulle testes for forskydning. Dette stålband blev fastgjort med multiklæb og fik en hærdningsperiode på ca. 2 uger. Stålbåndet løb ikke i forskydningszonen.

2013-12-06
0308/514149
Bilag 1
Side 1 af 1

TEKNOLOGISK
INSTITUT

Opmuringsdatoer og hærdningsperiode

Tabel 2. Opmuringsdatoer, hærdningsperiode og prøvningsdatoer for prøvelegeme.

	Flanger	Kroppen	Prøvningsdato	Hærdning døgn	Hærdning døgn
				Flanger	Kroppen
A1	17-09-2013	24-09-2013	04-12-2013	78	71
B1	17-09-2013	24-09-2013	04-12-2013	78	71
C1	17-09-2013	17-09-2013	-	-	-
A2	17-09-2013	24-09-2013	14-11-2013	58	51
B2	17-09-2013	17-09-2013	14-11-2013	58	58
C2	17-09-2013	17-09-2013	14-11-2013	58	58
A3	19-09-2013	25-09-2013	19-11-2013	61	55
B3	19-09-2013	25-09-2013	19-11-2013	61	55
C3	19-09-2013	19-09-2013	19-11-2013	61	61
A4	19-09-2013	25-09-2013	-	-	-
B4	19-09-2013	25-09-2013	-	-	-
C4	19-09-2013	19-09-2013	04-12-2013	76	76

Fra EC6design.com

Murværkets egen trækstyrke:

Nedenstående udtryk kan anvendes:

$$T_s = \text{Minimum} ((0,14 * \text{kvrod}(\text{stentrykstyrken}) * h * b * n), (\mu_d * \sigma + f_{vd0}) * b * \sigma_i))$$

hvor $0,14 * \text{kvrod}(\text{stentrykstyrken})$ repræsenterer stenenes trækstyrke

h , b er højden og bredden på de anvendte sten

n er antallet af sten i det snit som passerer det størst mulige antal studsfiger (her 2)

μ_d , σ er den regningsmæssige friktion og normalspændingen i skifterne

f_{vd0} er den regningsmæssige kohæsion

σ_i er den mindste samlede længde af liggefuger der undergår et forskydningsbrud, når de 5 øverste skifter samlet udsættes for et trækbrud

Første led i udtrykket repræsenterer et trækbrud gennem stenene og studsfigerne. 2. led repræsenterer et brud alene gennem fugerne. Der regnes ikke med nogen trækcapacitet i studsfigerne. Mindste værdi anvendes.

Et ubelastet ($\sigma = 0$) vægfelt med et forbandt med overliggende studsfiger i hvert andet skifte har mindst bæreevne. Her fås med $f_b = 42$ MPa, sten i normalformat og:

$$f_{v0} = 0,149 \text{ MPa,}$$

$$f_{vk0} = 0,119 \text{ MPa,}$$

$$f_{vd0} = 0,119 \text{ MPa}/1,7,$$

$$= 0,07 \text{ MPa,}$$

$$\begin{aligned} T_{s,middel} &= \text{Minimum}(0,14 * \text{kvrod}(42) * 55 * 108 * 2, (0,149 * 108 * 240)) \\ &= \text{Minimum}(10,8 \text{ kN}, 3,86 \text{ kN}) \\ &= 3,86 \text{ kN} \end{aligned}$$

Det ses af beregningen, at brud gennem sten ikke er aktuel. Dette observeres tillige ifm de aktuelle brud i laboratoriet. I de 2 efterfølgende beregninger ses der bort fra denne mulighed

$$\begin{aligned} T_{s,karakteristisk} &= (0,113 * 108 * 240) \\ &= 2,93 \text{ kN} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} T_{s,regningsmæssig} &= (0,066 * 108 * 240) \\ &= 1,71 \text{ kN} \end{aligned}$$